

“DOOR DE DIAGNOSES HEEN BLIJVEN WE ALTIJD NAAR DE MENS KIJKEN”

De Palissant: nabije zorg bij psychische kwetsbaarheid en verstandelijke handicap

Mensen met een verstandelijke handicap én een psychische kwetsbaarheid hebben zorg op maat nodig. Daarom ondersteunt het VAPH sinds 2014 een aantal psychiatrische ziekenhuizen voor het aanbieden van die gespecialiseerde zorg. Psychiatrisch centrum Sint-Amandus in Beernem is een van die ziekenhuizen. We maakten er kennis met therapeutisch coördinator Gudrun Gheysen van afdeling De Palissant en met Simon*, die er wordt ondersteund.

“Sommige mensen met een psychische aandoening krijgen door hun verstandelijke beperking niet de gepaste hulpverlening in de reguliere zorg”, vertelt Gudrun Gheysen. “Daarom startten we in de jaren negentig met een aparte afdeling: De Palissant.”

“Personen met een verstandelijke handicap en een psychische kwetsbaarheid krijgen hier begeleiding op maat: intensiever en meer nabij. We houden rekening met ieders mogelijkheden en beperkingen. We visualiseren meer, leggen dingen vaker uit en begeleiden mensen bijvoorbeeld bij een bezoek aan de arts. Ook de therapie is op maat en met duidelijke doelen. Als we basket spelen, gaat het nooit alleen om de sport. We spelen basket met een therapeutische doelstelling zoals activatie, in groep functioneren, omgaan met frustraties. We bieden structuur. Sommigen hebben de neiging om vooral 's nachts te leven, anderen nemen hun medicatie niet op tijd. Dat zijn dingen waar we aandacht aan besteden.”

ANDERE AANPAK, MEER TIJD VOOR HERSTEL

De psychische problematiek waarmee personen met een verstandelijke

handicap worstelen is heel uiteenlopend. “Dat kan bijvoorbeeld een psychose-gevoeligheid zijn, een angst- of stemmingsstoornis of middelenmisbruik. Die combinatie is een uitdaging. Het vergt een andere aanpak en vaak meer tijd voor herstel. Sommige situaties zijn complex. Agressief gedrag is soms het gevolg van een onderliggende problematiek. Wij kijken altijd naar wat er achter het gedrag zit. Bovendien gaat het vaak niet om een dubbeldiagnose, maar om drie of vier diagnoses die samenkomen.”

“Belangrijk is dat we door de diagnoses heen naar de mens blijven kijken”, benadrukt Gudrun. “Als je iemands medisch dossier bekijkt, schrik je soms. Maar als je die persoon leert kennen, groeit er een therapeutische vertrouwensrelatie. Deze relatie is de basis van herstel.”

**“Ik was in een doodlopend
straatje beland van
verslaving, opname, herval.
Ik wil die negatieve spiraal
doorbreken.”**

SIMON

De mensen die ondersteund worden in De Palissant zijn tussen de 17 en 65 jaar. Ze komen uit diverse contexten. Sommigen lopen nog school, anderen wonen zelfstandig of in een voorziening. “Een verblijf in De Palissant is tijdelijk. Doorgaans duurt het een drietal maanden; korter als het kan, langer als het moet. Ook dagtherapie is in principe mogelijk, al komt dat niet vaak voor. Na een opname kunnen we zo nodig mensen nog een tijdje opvolgen. Dan gaan we thuis of in de voorziening langs en bouwen we de ondersteuning geleidelijk af.”

NAUWE SAMENWERKING MET VAPH-VOORZIENINGEN

De Palissant heeft oog voor de persoon zelf, maar betreft ook altijd de context. “Zonder het gezin of de VAPH-voorziening waar iemand woont, kunnen we weinig doen”, zegt Gudrun Gheysen. “Deze zorgvragers kunnen hun gedachten, wensen of emoties dikwijls moeilijk onder woorden brengen. Dan is hulp van naasten of professionele zorgverleners die hen al beter kennen, onmisbaar. We werken nauw samen met VAPH-voorzieningen. Zij doen een beroep op ons als ze vastlopen met een bewoner in een crisissituatie of bij gedrag waar moeilijk mee om te gaan is. Ook voor een time-out kunnen ze op

De Palissant rekenen, zelfs preventief. Zo begeleiden we iemand die haar mama verloor. Telkens wanneer de datum van het overlijden nadert, krijgt ze het moeilijk. Dan komt ze een weekje bij ons, in een rustige en veilige omgeving met nabije zorg. Zo proberen we te voorkomen dat de spanning te hoog oploopt en ze zichzelf verwondt.”

Een psychische kwetsbaarheid is vaak voor het leven. “We spreken daarom niet van genezing, maar van herstel”, zegt Gudrun. “We leren mensen omgaan met hun kwetsbaarheid, zodat ze toch een kwaliteitsvol leven kunnen hebben. Dat gaat dikwijls met vallen en opstaan.”

DE NEGATIEVE SPIRAAL DOORBREKEN

Een van de mensen die door De Palissant wordt ondersteund, is de 29-jarige Simon. Enkele jaren geleden werd hij voor het eerst in een ziekenhuis opgenomen met een cannabis- en alcoholverslaving. De arts raadde hem De Palissant aan, maar Simon stond er weigerachtig tegenover. Pas toen hij in augustus 2025 opnieuw in het ziekenhuis belandde, ging hij akkoord.

“Ik heb me snel kunnen aanpassen”, zegt hij. “Eerst kwam ik in de onthaalgroep terecht, waar ik wegwijs werd gemaakt en kon acclimatiseren. Daarna begon de therapie. Ik volg bewegingstherapie, groepsgesprekken en creatieve therapie. Ik nam ook deel aan een module rond verslaving, zodat ik die beter onder controle kan houden. Daarnaast werk ik aan sociale vaardigheden, minder piekeren en praktische zaken zoals koken. Al die kennis en ervaring komt me goed van pas.”

Simon vond ondertussen een zinvolle dagbesteding. “Sinds enkele maanden werk ik in arbeidszorgcentrum De Klus. Ik help er bij diverse opdrachten van bedrijven: dozen plooien, mappen samenstellen, vuilnis naar het containerpark brengen, verhuizen enzovoort. Eerst werkte ik twee halve dagen per week, nu elke dag. Ik kan er op mijn eigen tempo werken. Ik hou ook van de variatie in het werk.”

“We leren mensen omgaan met hun kwetsbaarheid, zodat ze toch een kwaliteitsvol leven kunnen hebben. Dat gaat dikwijls met vallen en opstaan.”

GUDRUN GHEYSEN | DE PALISSANT

Voorlopig blijft Simon nog even in De Palissant, tot hij een nieuwe woonst vindt. “Mijn vroegere woning is onbewoonbaar verklaard. Het is niet gemakkelijk om iets betaalbaars te vinden. De Palissant helpt me daarbij. Ondertussen bereiden ze me ook voor op het zelfstandig wonen.”

Het belangrijkste in zijn leven is zijn dochter van 10 jaar. “Ik mag haar voor-

lopig één uur per maand zien. Ik wil dat contact graag uitbreiden. Ik ben blij dat ik in De Palissant terechtgekomen ben. Ik was in een doodlopend straatje beland van verslaving, opname, herval. Ik wil die negatieve spiraal doorbreken. Met de steun van De Palissant geloof ik dat het me zal lukken.”

* Simon is een schuilnaam om de privacy te beschermen.